

॥ अथ श्रीसाईसच्चरित ॥ अध्याय १२ ॥

॥ श्रीगणेशाय नमः॥ श्रीसरस्वतै नमः॥ श्रीगुरुभ्यो नमः॥ श्रीकुलदेवतायै नमः॥
श्रीसीतारामचंद्राभ्यां नमः॥ श्रीसद्गुरुसाईनाथाय नमः॥ जय जय सद्गुरु साईनाथा ।
नमित्तों चरणीं ठेवूनि माथा । निर्विकार अखंडैकस्वरूपता । शरणागता कृपा करीं ॥१॥

सच्चिदानंदा आनंदकंदा । भवदवार्ता-सौख्यनिष्पंदा । अद्वैतबोधें द्वैतछंदा । मंदाच्याही वारिसी ॥२॥
अवध्या ठायीं पूर्ण भरलें । गगन जैसें हें विस्तारलें । तेंचि कीं तव स्वरूप रेखाटलें । अनुभवी भले
दैवशाली ॥३॥ साधूंचें व्हावें संरक्षण । असाधूंचें समूळ निर्दळण । एतदर्थचि ईश्वरावतरण । संत हे विलक्षण
यापरते ॥४॥ साधु असाधु संतां समान । एक मोठा एक ऊन । हें जाणेना जयांचें मन । समसमान उभयां
जे ॥५॥ ईश्वराहूनि संत मोठे । असाधूंसी आधीं लाविती वाटे । मन जयांचें तिळतिळ तुटे । प्रेम दाटे
दीनार्थ ॥६॥ भवसागराचे हे अगस्ति । अज्ञानतमाचे हे गभस्ति । परमात्म्याची एथेंच वस्ती । वस्तुतः हे
तदभिन्न ॥७॥ ऐशांतील हा साई माझा । अवतरला भक्तकाजा । मूर्तिमंत ज्ञानराजा ।
कैवल्यतेजाधिष्ठित ॥८॥ जीवमात्रीं अत्यंत ममता । इतरत्र अत्यंत अनासक्तता । ठायीं सत्ता ठायीं
विरक्तता । निर्वैर समता सर्वत्र ॥९॥ जया न शत्रू-मित्रभाव । सरिसे जया रंकराव । ऐसा जो साई महानुभाव ।
एका प्रभाव तयाचा ॥१०॥ संत आपुल्या पुण्यकोडी । वेंचिती भक्तप्रेमाच्या ओढीं । न पाहती आड पर्वत

दरडी । घालिती उडी भक्तार्थ ॥११॥ एक अज्ञानी म्हणूनि नेणती । परमार्थ काय कशाशीं खाती । स्त्री-पुत्र-
 धनकामी लोलंगती । बिचारी नेणतीं तीं सोडा ॥१२॥ ऐसीं नेणतीं बाळींभोळीं । देव तयांतें कृपा कुरवाळी ।
 देवासी विमुख देवानिराळीं । अभिमान पोळी तयांतें ॥१३॥ अज्ञानियांची येईल कींव । संत एकादा लावील
 जीव । विश्वास प्रकटेल लाठीव । ज्ञानाची ताठीव निष्फळ ॥१४॥ पंडितंमन्य मूढमती । शुष्काभिमानें उगीच
 फुगती । भक्तिपंथ अवहेलित्ती । नको संगती तयांची ॥१५॥ नको वर्णसंकर बंड । नको वर्णाभिमान थोतांड ।
 न व्हा वर्णाश्रमधर्मलंड । पाखंडपंडित न व्हावें ॥१६॥ वेदवेदांगपारंगत । ज्ञानगर्वे मदोन्मत्त । भक्तिमार्गाचे
 आड येत । तयांची धडगत दिसेना ॥१७॥ अज्ञानी विश्वास-पडिपाडें । तरेल तो भवभय-सांकडें । परी या
 शास्त्रपंडितांचें कोडें । कदा नुलगडे कवणातें ॥१८॥ संतांपार्यां ठेवतां विश्वास । अज्ञानियां अज्ञाननिरास ।
 ज्ञानाभिमानियां न विकल्प सायास । उपजेल तयांस सद्भाव ॥१९॥ असो एकदां सुदैव-परिपाटी । कैसी
 घडली विचित्र गोष्टी । होती एका कर्मठाचे ललाटीं । अलभ्य भेटी साईची ॥२०॥ तयाचा संकल्प होता
 वेगळा । योगायोग होता निराळा । तेणेंचि शिरडीचा लाभ घडला । दृष्टीस पडला निजगुरू ॥२१॥ तें अति सुरस
 कथानक । जें गुरूमाहात्म्यप्रकाशक । श्रवण करा जी आवश्यक । प्रेमनिदर्शक गुरूभक्तां ॥२२॥ नाशिक-
 क्षेत्रस्थ कर्मठ सोंवळे । अग्निहोत्री उपनाम 'मुळे' । पूर्वपुण्याईच्या बळें । शिरडीस आले एकदां ॥२३॥ गांठीं
 नसतां हें बळ । शिरडीस कोणीही ठरेना पळ । कोणाचा कितीही निश्चय प्रबळ । न चले चळवळ
 बाबांपुढें ॥२४॥ कोणी म्हणेल मी जाईन । मन माने तों तेथें राहीन । नाहीं तयाच्या हें आधीन । पराधीन तो

सर्वस्वी ॥२५॥ ऐसैं मी मी म्हणतां । थकले कित्येक निश्चय करितां । साई एक स्वतंत्र देवता । गळे अहंता इतरांची ॥२६॥ आपुली पाळी आलियावीण । बाबांसी होईना आपुलें स्मरण । कानीं न येई तद्गुणवर्णन । दर्शन-स्फुरण कोठून ॥२७॥ जावें साईसमर्थ-दर्शना । असतां कित्येकांची कामना । योगचि आला नाही त्यांना । साई-निर्वाणापर्यंत ॥२८॥ पुढें जाऊं जाऊं म्हणतां । आड येऊनि दीर्घसूत्रता । राहिले कित्येक येतां येतां । बाबाही निधनता पावले ॥२९॥ आज उद्यां करीत राहिले । अखेर प्रत्यक्ष भेटीस अंतरले । ऐसे पश्चात्ताप पावले । अंतीं नागवले दर्शना ॥३०॥ ऐसियांची जी राहिली भूक । परीसतां कथा या आदरपूर्वक । पुरवील दुधाची तहान ताक । विश्वीस एक ठेवितां ॥३१॥ बरें जे भाग्यें कोणी गेले । दर्शन-स्पर्शनें चित्तीं धाले । ते काय तेथें यथेच्छ राहिले । बाबांनीं ठेविलें पाहिजे ॥३२॥ आपुल्या पार्यां कोणा न जाववे । राहूं म्हणतां कोणा न राहवे । आज्ञा होई तोंच वसावें । माधारा जावें जा म्हणतां ॥३३॥ एकदां काका महाजनी । शिरडीस गेले मुंबईहुनी । एक आठवडा शिरडीस राहुनी । परतावें मनीं तयांचे ॥३४॥ चावडी सुंदर शृंगारीत । बाबांसमोर पाळणा टांगीत । कृष्णजन्माचा उत्सव करीत । आनंदें नाचत भक्तजन ॥३५॥ गोकुळाष्टमीचाही सोहळा । आनंदानें पहावा डोळां । साधूनि ऐसी मौजेची वेळा । काका शिरडीला पातले ॥३६॥ आरंभींच बाबांच्या दर्शना । जातां बाबा पुसती तयांना । “परतणार केव्हां निजसदना” । विस्मित मना तें काका ॥३७॥ भेटतांक्षणींच हा कां प्रश्न । काका जाहले विस्मयापन्न । राहूं शिरडींत आठ दिन । होतें कीं मन तयांचें ॥३८॥ बाबाचि जेव्हां स्वयें पुसती । उत्तर देणें काकांप्रती । तेंही वाटे बाबाचि सुचविती । म्हणूनि देती

योग्य तें ॥३९॥ “बाबा जेव्हां देतील आज्ञा । परतेन तेव्हां आपुले सदना ।” प्रत्युत्तर येतांचि काकांच्या वदना ।
 “उदयीक जा ना” म्हणाले ॥४०॥ आज्ञा केली शिरसा प्रमाण । करूनि बाबांसी अभिवंदन । असतां
 अष्टमीसारखा सण । केलें प्रयाण तेच दिनीं ॥४१॥ पुढें जंव ते गांवीं येती । पेढीवरती जाऊनि पाहती । मालक
 मार्गप्रतीक्षाच करिती । काका परतती केव्हां ही ॥४२॥ मुनीम एकाएकीं आजारी । मालकास काकांची
 जरूरी । काकांनीं त्वरित यावें माघारीं । पत्र शिरडीवरी मोकलिलें ॥४३॥ काका तेथूनि निघाल्यावरी ।
 टपालवाला तपास करी । मग तें पत्र पाठवी माघारी । मिळालें घरीं काकांस ॥४४॥ तेंचि पहा कीं याचे उलट ।
 श्रवण करा ही अल्प गोष्ट । भक्तांसी न कळे निजाभीष्ट । साई तें स्पष्ट जाणतसे ॥४५॥ एकदां नाशिकचे
 प्रख्यात वकील । नामें भाऊसाहेब धुमाळ । बाबांचे एक भक्त प्रेमळ । आले केवळ दर्शना ॥४६॥ उभ्या
 उभ्या घ्यावें दर्शन । करूनियां पार्यीं नमन । घेऊनि उदी आशीर्वचन । जावें परतोन हें पोटीं ॥४७॥ परततां
 वाटेवर निफाडास । उतरणें होतें धुमाळांस । तेथें एका मुकदम्यास । जाणें तयांस आवश्यक ॥४८॥ हा जरी
 तयांचा बेत । बाबा जाणत उचितानुचित । परत जावया आज्ञा मागत । बाबा न देत ती त्यांना ॥४९॥
 आठवडा एक ठेवूनि घेतलें । आज्ञा देण्याचें स्पष्ट नाकारिलें । सुनावणीचें कार्य लांबलें । तैसेचि गेले तीन
 वार ॥५०॥ आठवड्यावरही कांहीं दिवस । ठेवूनि घेतलें धुमाळांस । इकडे मुकदम्याचे तारखेस ।
 न्यायाधीशास अस्वस्थता ॥५१॥ जन्मांत कधींही नाहीं ठावा । ऐसा पोटशूळ दुर्धर उठावा । मुकदमा अपाप

१. नेमलेल्या तीन तारखा (एक वार म्हणजे एक आठवडा, तीन वार म्हणजे तीन आठवडे)

पुढें ढकलावा । काळ लागावा सार्थकीं ॥५२॥ असो धुमाळांस साईसहवास । पक्षकाराचा चिंतानिरास । घडून आलें अप्रयास । ठेवितां विश्वास साईवर ॥५३॥ पुढें मग योग्य कालीं । धुमाळांतें आज्ञा दिधली । कार्ये सर्व यथास्थित झालीं । अघटित केली साईची ॥५४॥ मुकदमा चालला चार मास । जाहले चार न्यायाधीश । परी अखेरीस आलें यश । आरोपी निर्दोष सुटला ॥५५॥ एकदां एक भक्तप्रवर । नानासाहेब निमोणकर । कैसा तयांच्या पत्नीचा कैवार । घेतला तो प्रकार परीसावा ॥५६॥ निमोण गांवींचे वतनदार । न्यायाधीशाचा कारभार । सोंपवी जया सरकार । वजनदार हे मोठे ॥५७॥ माधवरावांचे पितृव्य ज्येष्ठ । वयोवृद्ध पूज्य श्रेष्ठ । जायाही मोठी एकनिष्ठ । साईच इष्ट दैवत ज्यां ॥५८॥ सोडूनियां वतनी गांव । शिरडींत दोघांहीं दिधला ठाव । साईचरणीं ठेवूनि भाव । सुखस्वभाव वर्तती ॥५९॥ उठूनियां ब्राह्ममुहूर्ती । प्रातःस्नान पूजन सारिती । कराया नित्य कांकडआरती । चावडीप्रती तीं येत ॥६०॥ पुढें आपुलीं स्तोत्रें म्हणत । नाना बाबांपाशींच राहात । होई सूर्यास्त तोंपर्यंत । सेवेंत निरत बाबांच्या ॥६१॥ लेंडीवरी बाबांस नेत । मशिदींत आणूनि घालीत । पडेल ती ती सेवा करीत । प्रेमभरित मानसें ॥६२॥ बाईनेंही आपुल्यापरी । करवेल ती बाबांची चाकरी । करावी अतिप्रेमभरीं । दिवसभरी तेथेंच ॥६३॥ मात्र कराया स्नान पान । स्वयंपाक जेवणखाण । अथवा रात्रीं कराया शयन । निजस्थान सेवावें ॥६४॥ बाकी अवशेष सर्वकाळ । दुपार तिपार सांज सकाळ । घालवी हें दांपत्य प्रेमळ । राहूनि जवळ बाबांच्या ॥६५॥ असो या दोघांची सेवा वर्णितां ।

२. क्रीडा, लीला ३. हा मुकदमा एकाकडून दुसऱ्याकडे असा चालता चालता चार मॅजिस्ट्रेटांकडे वर्ग होत गेला. ४. पत्नी

होईल बहू ग्रंथविस्तरता । म्हणूनि प्रस्तुत विषयापुरता । भाग मी आतां ऐकवितों ॥६६॥ बाईसी जाणें बेलापुरीं । मुलगा तेथें थोडा आजारी । केली पतीच्या विचारीं । तेथें तयारी जाण्याची ॥६७॥ पुढें नित्यक्रमानुसार । बाबांचाही घेतला विचार । पडतांचि बाबांचा होकार । घातला कानावर पतीच्या ॥६८॥ असो ऐसें निश्चितपणें । ठरलें बेलापूरचें जाणें । पुढें पडलें नानांचें म्हणणें । उद्यांच परतणें माघारां ॥६९॥ नानांसी होतें कांहीं कारण । म्हणूनि म्हणती तिजलागून । जा परी ये परतोन । दुश्चितमन कुटुंब ॥७०॥ दुसरे दिवशीं पोळ्याचीं अंवास । तोही तेथेंचि काढावा दिवस । होती बाईच्या मनाची हौस । येईना मनास नानांच्या ॥७१॥ शिवाय अमावास्येचा दिन । अनुक्त कराया गमनागमन । बाईस पडलें कोडें गहन । कैसी सोडवण होईल ॥७२॥ बेलापुरास गेल्यावीण । वाटे न तिजला समाधान । दुखवितां न ये पतीचें मन । आज्ञोळ्ळंघन मग कैचें ॥७३॥ असो मग केली तयारी । निघाली जावया बेलापुरीं । लेंडीस निघाली बाबांची स्वारी । नमस्कारी तयांतें ॥७४॥ कोणीही बाहेरगांवीं जातां । पावावया निर्विघ्नता । देवापुढें खालवी माथा । तीच कीं प्रथा शिरडींत ॥७५॥ परी तेथींचा देव साई । जावयाची कितीही घाई । निघावयाचे समयीं डोई । तयांचे पायीं ठेवीत ॥७६॥ या तेथील क्रमानुसार । साठ्यांचिया वाड्यासमोर । बाबा उभे असतां क्षणभर । बाईनें चरण वंदिले ॥७७॥ नानासाहेब निमोणकर । आदिकरूनि सान थोर । येऊनि तेथें दर्शनतत्पर । करिती नमस्कार बाबांना ॥७८॥ ऐसिया समस्त मंडळीदेखता । विशेषतः नानांचिया समक्षता । बाबा जें वदले बाईस तत्त्वतां । पहावी समयोचितता तयांची ॥७९॥ पायीं ठेवूनियां माथा । निघावयाची आज्ञा मागतां । “जा बरें

लवकर जा आतां । स्वस्थ चित्ता असावें ॥८०॥ गेल्यासारखे चार दिवस । सुखी राहीं बेलापुरास ।
 विचारूनियां सर्वत्रांस । माघारी शिरडीस येईं तूं ॥८१॥ असो बाबांचें वचन । बाईस अकल्पित शांतवन ।
 निमोणकरांसी पटली खूण । समाधान उभयतां ॥८२॥ सारांश आपण करावे बेत । आम्हां न जाणवे
 आदिअंत । हिताहित जाणती संत । कांहीं न अविदित तयांतें ॥८३॥ भूत-भविष्य-वर्तमान ।
 करतलामलकवत् तयां ज्ञान । करितां तयांच्या आज्ञेंत वर्तन । सुखसंपन्न भक्त होती ॥८४॥ असो आतां
 पूर्वानुसंधान । चालवूं मुख्य कथानिरूपण । कैसी मुळ्यांवरी कृपा करून । दिधलें दर्शन गुरूचें ॥८५॥ श्रीमंत
 बापूसाहेब बुट्टी । हेतु घ्यावी तयांची भेटी । परतोनि जावें उठाउठी । मुळ्यांच्या पोटीं हें होतें ॥८६॥ असो हा
 जरी त्यांचा हेत । बाबांचा त्यांत अन्य संकेत । तो चमत्कार तें इंगित । सावचित्त परीसावें ॥८७॥ श्रीमंतांची भेट
 झाली । मंडळी मशिदीलागीं निघाली । मुळ्यांनाही इच्छा उदेली । निघाले मंडळीसमवेत ॥८८॥ मुळे षट्शास्त्रीं
 अध्ययन । ज्योतिर्विद्येंत अतिप्रवीण । सामुद्रिकांतही तैसेचि पूर्ण । रमले दर्शन होतांच ॥८९॥ पेढे बत्तासे बफीं
 नारळ । नारिंगादि फळफळावळ । अमूप अर्पिती जन प्रांजळ । भक्त प्रेमळ बाबांस ॥९०॥ शिवाय तेथें येती
 माळिणी । जांब केळीं ऊंस घेऊनी । बाबा खरीदिते आलिया मनीं । पैसे देउनी
 पदरचे ॥९१॥ पल्लवचा पैका खर्च करीत । आंब्याच्या पाट्या खरेदीत । केळींही उमाप आणवीत । वांटीत
 मनसोक्त भक्तांना ॥९२॥ एकेक आंबा घेऊनि करीं । धरूनि दोन्ही तळहस्ताभ्यंतरीं । चोळूनि मऊ
 झालियावरी । भक्तांकरीं मग देत ॥९३॥ आंबा लावितां ओठीं । रस एकदांच उतरावा पोटीं । जैसी भरली

रसाची वाटी । साल बाठी फेंकावी ॥१४॥ केळ्यांची तो अपूर्व शैली । भक्तांनीं घ्यावी गर्भनव्हाळी । बाबांनीं सेवाव्यात तयांच्या साली । काय त्या केली अद्भुत ॥१५॥ हीं सर्व फळें आपुले हातीं । बाबा तेथें अवघ्यांसी वांटिती । कोकालीं आलिया चितीं । स्वयें चाखिती एकादें ॥१६॥ या क्रमाचिया परीपाटीं । केवळ भक्तजनांचियासाठीं । खरीदूनि केळियांची पाटी । बाबा वांटीत होते तें ॥१७॥ शास्त्रीबुवांस आश्चर्य गहन । जाहलें देखूनि बाबांचे चरण । ध्वज-वज्रांकुश-रेखा-निरीक्षण । करावें मन जाहलें ॥१८॥ भक्त काकासाहेब दीक्षित । होते तेव्हां निकटस्थित । उचलूनि चार रंभाफळें देत । बाबांचे हातांत तेथवां ॥१९॥ कोणीं बाबांस बहु विनविलें । बाबा हे क्षेत्रस्थ शास्त्री मुळे । पातले चरणीं पुण्यबळें । प्रसाद-फळें द्या कीं यां ॥१००॥ विनवा कोणी वा न विनवा । बाबांचे आलियावीण जीवा । कोणातें कांहीं न देती ते केव्हां । करिती तेव्हां काय ते ॥१०१॥ केळीं न, मुळे हात मागती । तदर्थ पुढें हात पसरिती । बाबा न तिकडे चित्त देती । प्रसाद वांटिती सकळिकां ॥१०२॥ मुळे बाबांस करिती विनंती । फळें नको हात द्या मागती । पाहूं येतें सामुद्रिक वदती । बाबा न देती त्यां हात ॥१०३॥ तरीही मुळे पुढें सरकत । सामुद्रिकार्थ हात लांबवीत । बाबा न तिकडे हुंकून पहात । जणूं नाहींत गांवींचे त्या ॥१०४॥ पसरिल्या मुळ्यांचे हातीं । बाबा तीं चार केळीं ठेविती । बसा म्हणती परी न देती । मुळ्यांचे हातीं निजहस्त ॥१०५॥ आजन्म ईश्वरार्थ झिजविला काय । तयासी सामुद्रिकीं कर्तव्य काय । अवाप्तसकळकाम साईराय । सद्भक्तां मायबाप जो ॥१०६॥ पाहूनि बाबांची निःस्पृह स्थिती । सामुद्रिकार्थ उदासीनवृत्ती । शास्त्रीबुवा हस्त आवरिती । नाद टाकिती बाबांचा ॥१०७॥ कांहीं वेळ

स्वस्थ बैसले । मंडळीसमवेत वाड्यांत गेले । स्नान केलें सोवळें ल्याले । आरंभूं सरले अग्निहोत्र ॥१०८॥
 इकडे नित्यक्रमानुसार । बाबा निघाले लेंडीवर । म्हणती गेरू घ्या रे बरोबर । भगवें अंबर परीधानूं ॥१०९॥
 सर्वास वाटला चमत्कार । गेरूचें बाबा काय करणार । जो तो करूं लागे विचार । गेरू स्मरला आज
 कां ॥११०॥ बाबांची ऐसीच संदिग्ध वाणी । काय अर्थ जाणावा कोणीं । परी आदरें सांठविल्या श्रवणीं ।
 अर्थश्रेणी वोगरिती ॥१११॥ कीं ते संतांचे बोल । कधींही जे नसणार फोल । अर्थभरित सदा सखोल । करवेल
 मोल कवणातें ॥११२॥ आधीं विचार मग उच्चार । हा तों नित्याचा व्यवहार । उच्चारामागें आचार । संत
 साचार आदरिती ॥११३॥ या सर्वमान्य सिद्धांतानुसार । संतवचन कधीं न निःसार । ध्यानीं धरूनि पडताळितां
 फार । पडे वेळेवर उकल त्या ॥११४॥ असो इकडे बाबा परतले । निशाणी शिंग वाजूं लागलें । बापूसाहेब
 जोर्णीं वहिलें । वेळीं सुचविलें मुळ्यांतें ॥११५॥ आरतीचा समय आला । येतां काय कीं मशिदीला ।
 शास्त्रीबुवांचे सोवळेपणाला । प्रसंग वाटला अवघड तो ॥११६॥ वदती मग प्रत्युत्तरीं । घेऊं दर्शन तिसरे प्रहरीं ।
 लागले जोग मग ते अवसरीं । करूं तयारी आरतीची ॥११७॥ इकडे बाबा परत येवोनी । बैसले बोलत जां
 निजासनीं । तों सर्वांच्या पूजा होऊनी । आरती स्थानीं थाटली ॥११८॥ इतुक्यांत बाबा म्हणती “आणा । त्या
 नव्या बामणाकडून दक्षिणा ।” बापूसाहेब बुट्टीच तत्क्षणां । गेले दक्षिणा मागावया ॥११९॥ नुकतेच मुळे
 करूनि स्नान । सोवळें वस्त्र करूनि परीधान । बैसले होते घालूनि आसन । स्वस्थ मन करूनियां ॥१२०॥
 निरोप परीसतां ते अवसरीं । विक्षेप दाटला मुळ्यांचे अंतरीं । दक्षिणा किमर्थ म्यां द्यावी तरी । मी अग्निहोत्री

निर्मळ ॥१२१॥ असतील बाबा मोठे संत । परी मी काय तयांचा अंकित । मजपाशीं कां दक्षिणा मागत । जाहलें दुश्चित्त मन तेणें ॥१२२॥ साईसारिखे दक्षिणा याचिती । कोट्यधीश निरोप आणित्ती । मुळे जरी मनीं शंकती । दक्षिणा घेती समवेत ॥१२३॥ आणीक संशय तयांचे मनीं । आरब्धकर्म अपूर्ण टाकुनी । जावें केवीं मशिदीलागुनी । नाहीं म्हणूनही म्हणवेना ॥१२४॥ संशयात्म्यास नाहीं निश्चिती । सदा दोलायमान चितीं । तयां न ही ना ती गती । त्रिशंकू स्थिती तयांची ॥१२५॥ तथापि मग केला विचार । जावयाचा केला निर्धार । गेले सभामंडपाभीतर । राहिले दूर ते उभे ॥१२६॥ आपण सोवळे मशीद ओवळी । जावें कैसें बाबांजवळी । लांब राहूनि बद्धांजळी । पुष्पांजळी फेंकित्ती ॥१२७॥ इतुक्यांत ऐसा चमत्कार । झाला तयांचे दृष्टीसमोर । बाबा अदृश्य गादीवर । घोलप गुरूवर दिसले तैं ॥१२८॥ इतरांस नित्याचे साईसमर्थ । मुळ्यांचे डोळां घोलपनाथ । ते जरी पूर्वीच ब्रह्मीभूत । आश्चर्यचकित बहु मुळे ॥१२९॥ गुरू जरी वस्तुतः समाधिस्थ । तेही जैं दृष्टिगोचर भासत । तेणें मुळे अति विस्मित । तैसेचि साशंकित मानसीं ॥१३०॥ स्वप्न म्हणावें नाहीं निजेला । जागृती तंव गुरू कैसा ठेला । संभ्रम केउता जीवीं उठला । बोल खुंटला क्षणभरी ॥१३१॥ आपुला आपण घेई चिमटा । म्हणे नव्हे हा प्रकार खोटा । किमर्थ मना हा संशय फुकटा । सर्वासकटा मी येथें ॥१३२॥ मुळे मूळचे घोलपभक्त । बाबांविषयीं जरी शंकित । परी झाले पुढें अंकित । अकलंकित मानसैं ॥१३३॥ स्वयें वर्णाग्रज ब्राह्मण । वेदवेदांगशास्त्रसंपन्न । मशिदींत घोलपदर्शन । विस्मयापन्न जाहले ॥१३४॥ मग वरती गेले चढोन । निजगुरूचे चरण वंदून । उभे राहिले कर जोडून । वाचेसी मौन पडियेलें ॥१३५॥ भगवीं वस्त्रें भगवी छाटी ।

घोलपस्वामी देखोनि दृष्टी । धांवोनि पायीं घातली मिठी । उठाउठीं मुळ्यांनीं ॥१३६॥ तुटला उच्चवर्णाभिमान । पडलें डोळियांमार्जी अंजन । भेटतां निजगुरू निरंजन । निधानसंपन्न ते झाले ॥१३७॥ हरपली विकल्पवृत्ति । जडली बाबांवरी प्रीति । अधोन्मीलित नेत्रपार्ती । टक लाविती साईपदीं ॥१३८॥ अनंत जन्मींचें सुकृत फळलें । दृष्टी पडलीं साईचीं पाउलें । चरणतीर्थीं स्नान घडलें । दैव उघडलें वाटलें ॥१३९॥ आश्चर्य केलें सकळिकीं । हें काय घडलें एकाएकीं । जाऊनि फुलांची फेंकाफेंकी । पायीं डोकी ठेविती कां ॥१४०॥ इतर म्हणती बाबांची आरती । मुळे घोलप नामें गर्जती । उंचस्वरें त्यांचीच आरती गाती । रंगीं रंगती सप्रेम ॥१४१॥ सोवळ्याची सांडिली स्फीती । स्पर्शास्पर्शाची विराली स्फूर्ती । साष्टांग दंडायमान होती । डोळे मिटती आनंदें ॥१४२॥ उठल्यावरी डोळे उघडितां । घोलप-स्वामींसी अदृश्यता । त्यांचे स्थानीं साई समर्था । दक्षिणा मागतां देखिलें ॥१४३॥ पाहोनि बाबांची आनंदमूर्ति । आणि तयांची ती अतर्क्यशक्ती । तटस्थ झाली चित्तवृत्ती । मुळे निजस्थिती विसरले ॥१४४॥ ऐसें हें महाराजांचें कौतुक । देखतां हरली तहान भूक । जाहलें निजगुरू-दर्शनसुख । परम हरिख मुळ्यांना ॥१४५॥ जाहलें मानसीं समाधान । घातलें बाबांसी लोटांगण । आनंदाश्रूस भरतें येऊन । मस्तकीं चरण वंदिले ॥१४६॥ दक्षिणा काय होती ती दिधली । पुनश्च डोई चरणीं ठेविली । नयनीं प्रेमाचीं आसुवें आलीं । तनु झाली रोमांचित ॥१४७॥ सद्गदित कंठ झाला । अष्टभाव मनीं दाटला । म्हणती मनींचा संशय फिटला । वरी भेटला निजगुरू ॥१४८॥ पाहोनि बाबांची अलौकिक लीला । मुळ्यांसह सर्व जन गहिंवरला । गेरूचा अर्थ विशद झाला । अनुभव

आला तेधवां ॥१४९॥ हेचि महाराज हेचि मुळे । आश्चर्य कैसें येचि वेळे । कोण जाणे महाराजांचे कळे । अगाध लीळे तयांचे ॥१५०॥ ऐसेचि एक मामलतदार । धरूनि साईदर्शनीं आदर । सर्वे घेऊनि मित्र डॉक्टर । निघाले शिरडीस यावया ॥१५१॥ डॉक्टर ज्ञातीनें ब्राह्मण । रामोपासक आचारवान । स्नानसंध्याविहिताचरण । नेमनिर्बधनीं आवड ॥१५२॥ साईबाबा मुसलमान । आपलें आराध्य जानकीजीवन । आधींच स्नेहांसी ठेविलें सांगून । नाहीं मी नमन करणार ॥१५३॥ मुसलमानाच्या पार्यीं नमन । करावया हें घेईना मन । म्हणूनि शिरडीस करावया गमन । प्रथमपासून शंकित मी ॥१५४॥ “पायां पडा” हा कोणीही आग्रह । धरणार नाहीं ऐसा दुराग्रह । करूनि घेऊं नका हा ग्रह । करा हा निग्रह मनाचा ॥१५५॥ “करावा मातें नमस्कार” । बाबाही न कधीं वदणार । आश्वासितां हें मामलतदार । प्रकटला आदर गमनार्थीं ॥१५६॥ ऐसा दृढनिश्चय करून । मानूनि आपुले मित्राचें वचन । विकल्प अवघा दूर सारून । निघाले दर्शन घ्यावया ॥१५७॥ परी आश्चर्य जें शिरडीस आले । दर्शनार्थ मशिदींत गेले । आरंभीं त्यांनींच लोटांगण घातलें । विस्मित झाले बहु स्नेही ॥१५८॥ तंव ते पुसती तयांतें । कैसे विसरलां कृतनिश्चयातें । आम्हांआधींच लोटांगणातें । मुसलमानातें घातलें कैसें ॥१५९॥ मग ते डॉक्टर कथिती नवल । रामरूप म्यां देखिलें श्यामल । तें मीं तात्काळ वंदिलें निर्मल । सुंदर कोमल साजिरे ॥१६०॥ तेंचि पहा हें आसनस्थित । तेंचि हें सर्वासर्वे बोलत । म्हणतां म्हणतां क्षणार्थांत । दिसूं लागत साईरूप ॥१६१॥ तेणें डॉक्टर विस्मयापन्न । म्हणावें तरी हें काय स्वप्न । म्हणे हे कैचे मुसलमान । योगसंपन्न अवतारी ॥१६२॥ चोखामेळा जातीचा महार । रोहिदास हा तों चांभार । सजन कसाई हिंसा करणार । जातीचा विचार काय यांच्या ॥१६३॥ केवळ जगाचिया उपकारा । चुकवावया जन्म-मरणांचा

फेरा । त्यागूनि निर्गुणा निराकारा । आले हे आकारा संत जर्गी ॥१६४॥ हा तों प्रत्यक्ष कल्पद्रुम । क्षणांत साई
 क्षणांत राम । माझा दंडिला अहंभ्रम । दंडप्रणाम करवूनि ॥१६५॥ दुसरे दिवशीं घेतलें व्रत । कृपा न करितां
 साईनाथ । पाऊल न ठेवणें मशिदीत । बैसले उपोषित शिरडीत ॥१६६॥ ऐसे क्रमिले दिवस तीन । पुढें उगवतां
 चौथा दिन । काय घडलें वर्तमान । दत्तावधान परीसा तें ॥१६७॥ वास्तव्य ज्याचें खानदेशांत । ऐसा एक
 अकस्मात । स्नेही तयांचा पातला तेथ । दर्शनार्थ साईच्या ॥१६८॥ नऊ वर्षांनीं जाहली भेटी । परमानंद माईना
 पोटी । डॉक्टरही गेले उठाउठी । तयाचे पाठीं मशिदीस ॥१६९॥ जातांचि घातला नमस्कार । बाबा पुसती
 “कां डॉक्टर । कोणी आला का बोलाविणार । आलासी कां उत्तर देई मज” ॥१७०॥ ऐकूनि ऐसा वर्मा प्रश्न ।
 डॉक्टर गेले विरघळून । जाहलें कृतनिश्चयाचें स्मरण । अनुतापखिन्न अंतरीं ॥१७१॥ परी ते दिवशीं मध्यरात्रीं ।
 कृपा जाहली तयांवरी । परमानंदस्थितिची माधुरी । निद्रेमाझारीं चाखिली ॥१७२॥ पुढें डॉक्टर स्वग्रामा
 परतती । तरी ती संपूर्णस्वानंदस्थिति । संपूर्ण पंधरा दिन अनुभवती । वाढली भक्ति साईपदीं ॥१७३॥ ऐसेचि
 साईचे अनेक अनुभव । सांगूं येतील एकेक अभिनव । वाढेल बहुत ग्रंथगौरव । विस्तारभयास्तव
 आवरितों ॥१७४॥ आरंभींची मुळ्यांची कथा । परीसतां विस्मय श्रोतियां चित्ता । परी येथील तात्पर्यार्थता ।
 तैसीच बोधकता आकळिजे ॥१७५॥ जो जो जयाचा गुरू असावा । त्याचेचि ठायीं दृढ विश्वास बसावा ।
 अन्यत्र कोठेंही तो नसावा । मनीं ठसावा गुह्यार्थ हा ॥१७६॥ याहूनि अन्य कांहीं हेतु । दिसेना या बाबांचे
 लीलेआंतू । कोणी कसाही विचारवंतू । असो परंतु अर्थ हाचि ॥१७७॥ कोणाची कीर्ति कितीही असो ।
 आपुले गुरूची मुळींही नसो । परी स्वगुरूठायींच विश्वास वसो । हाचि उपदेशो येथिला ॥१७८॥ पोथीपुराण

धुंडूं जातां । हाचि उपदेश भरला तत्त्वतां । परी ऐसी खूणगांठ न पटतां । निष्ठा वठतां वठेना ॥१७९॥ नसोनि आत्मनिश्चय वरिष्ठ । मिरविती आपण आत्मनिष्ठ । त्यांच्या जन्माचे अवघे कष्ट । दिसती स्पष्ट ठार्यी ठार्यी ॥१८०॥ “इदं च नास्ति परं च न” । आजन्म सदैव विवंचना । स्थैर्य लाभेना क्षणैक मना । मुक्ताच्या वल्गना करिताती ॥१८१॥ असो पुढील अध्यायाची गोडी । याहूनि आढळेल चोखडी । केवळ साईदर्शनपरवडी । आनंदनिरवडी भोगवी ॥१८२॥ भक्त भिमाजी पाटील ऐसा । क्षयरोग त्याचा घालविला कैसा । भक्त चांदोरकरांचा भरंवसा । दृष्टांतासरिसा पटविला ॥१८३॥ ऐसा केवळ दर्शनप्रताप । ऐहिकांचें लावी माप । आमुष्मिकही देई उमाप । दर्शनें निष्पाप करी जो ॥१८४॥ करी जें योगियाचा दृष्टिपात । नास्तिकांसही पापनिर्मुक्त । आस्तिकांची तैं काय मात । पापपरिच्युत सहजेंचि ॥१८५॥ तत्त्वीं जयाची बुद्धी स्थिर । झाला जया अपरोक्ष साक्षात्कार । जो होय त्याचे दृष्टिगोचर । पाप दुस्तर तरला तो ॥१८६॥ ऐसी बाबांची कळा अकळ । बाबा तुम्हांलागीं प्रेमळ । म्हणोनि जाणते नेणते सकळ । होऊनि निर्मळ श्रवण करा ॥१८७॥ जेथें भक्तिप्रेमाचा जिव्हाळा । जेथें जीवासी बाबांचा लळा । तेथेंचि प्रकटे खरा कळवळा । श्रवणाचा सोहळा तेथेंच ॥१८८॥ हेमाड नमितो साईचरणां । वज्रपंजर जे अनन्यशरणां । पार नाहीं त्यांचा कवणा । भवभयहरणा शक्त जे ॥१८९॥ स्वस्ति श्रीसंतसज्जनप्रेरिते । भक्तहेमाडपंतविरचिते । श्रीसाईसमर्थसच्चरिते । श्रीसंतघोलप-रामदर्शनं नाम द्वादशोऽध्यायः संपूर्णः ॥

॥ श्रीसद्गुरूसाईनाथार्पणमस्तु ॥ शुभं भवतु ॥